

Iceland Liechtenstein Norway grants

❖ **Mikołaj Kopernik**^[1], łac. *Nicolaus Copernicus*^[a], niem. *Nikolaus Kopernikus* (ur. 19 lutego 1473 w Toruniu, zm. przed 21 maja^[b] 1543 we Fromborku) – polski^[c] polihistor: prawnik, urzędnik, dyplomata, lekarz i niższy duchowny katolicki, doktor prawa kanonicznego, zajmujący się również astronomią i astrologią^[1], matematyką, ekonomią, strategią wojskową^[potrzebny przypis], kartografią i filologią. Bywa też nazywany fizykiem i filozofem^[2].

Kopernik jest najbardziej znany jako astronom – twórca heliocentrycznego^[d] modelu Układu Słonecznego^[3] i prawdopodobnie pierwszy heliocentryk w Europie od czasów starożytnej Grecji. Autor dzieła *De revolutionibus orbium coelestium* (*O obrotach sfer niebieskich*)^[e] przedstawiającego szczegółowo jego wizję Wszechświata. Prace Kopernika – inaczej niż wcześniejsze koncepcje Arystarcha z Samos – dokonały przełomu i wywołały jedną z najważniejszych rewolucji naukowych od czasów starożytnych, nazywaną przewrotem kopernikańskim^[4]. Z tego powodu heliocentryzm bywa nazywany kopernikanizmem^[5], a kosmologiczno-filozoficzny postulat odrzucenia wszelkiego geocentryzmu i antropocentryzmu – zasadą kopernikańską.

Pozostałe osiągnięcia uczonego to m.in. sformułowanie ilościowej teorii pieniądza i prawa Kopernika-Greshama w ekonomii. W geometrii płaskiej rozpowszechnił twierdzenie nazywane jego imieniem, choć nie jest jego pierwszym autorem. Kopernik to również tłumacz bizantyjskiego pisarza Teofilakta Symokatty na język łaciński, autor łacińskiego poematu *Septem Sidera* (*Siedem Gwiazd*) oraz map Warmii i innych terenów Prus. Astronomiczne dzieło Kopernika wiązało się też z rewizją fizyki Arystotelesa, będącej częścią jego systemu filozoficznego – otwierając drogę do mechaniki klasycznej, teorii grawitacji Newtona i do nowożytnej metody naukowej.